

Estic segur que la majoria de persones desitgen millorar. Jo també. A mi m'agradaria millorar la didàctica de les meves classes, la relació amb la gent, la comunicació, l'eficàcia de l'organigrama del que participo, la consciència del que faig,... Millorar vol dir no repetir, i per tant és l'antídot de l'avorriment.

He pensat molt en el que vol dir millorar qualsevol cosa, i el primer que se m'acut és que cal saber - no ja com hauria de ser la cosa si fos perfecte, ja que això és impensable- cap a on cal dirigir el canvi. Això vol dir que és útil tenir un model teòric de com evolucionen les coses, les societats i les persones. (Un cop més la teoria és el coneixement més pràctic) De fet, els impulsors dels canvis de tota mena, són grans defensors de teories sobre quina és la naturalesa del canvi. (Marx, Teilhard, Darwin, Plató, ...)

Sobre el canvi social hi ha dues opinions: a) Cal canviar l'estructura per tal que canviïn les persones (determinismes, messianisme, estat coma organisme,...) i b) cal canviar als individus per tal que la societat millori. (individualisme, liberalisme, estat com a contracte). Són simplificacions difícils d'assumir en estat pur per ningú, però quasi bé tothom es decanta més cap a una postura o una altra.

Només cal veure les propostes organitzatives que fan les jerarquies: control, lideratge, personalisme i normativització per forçar als individus a ajustar-se a l'estructura. La majoria de persones al poder creu que aquesta és l'única opció per millorar. Senten que tenen la responsabilitat de que les coses funcionin com sigui i per això extremen el seguiment, el control, i la vida normativa de les institucions. Normes, burocràcia, directrius, són les eines de l'eficàcia. L'única defensa és sovint el camuflatge. Al nostre institut, per exemple, on es practica -molt honradament, al meu entendre- aquesta filosofia, molta gent opta per conductes mimètiques de camuflatge com a rol de supervivència (fotocòpies de les programacions, assistència testimonial a reunions i actes, formalisme i asèptica correcció en la burocràcia, ...)

Hi ha però una altra opció. La que sorgeix de la convicció de que el benestar individual és la premissa prèvia a qualsevol objectiu. La certesa de que val més treballar amb gent feliç i satisfeta en àmbits desorganitzats que no pas amb gent insatisfeta en àmbits organitzats. Prefereixo mil vegades sentir que m'agrada prendre un cafè amb un company que no pas coincidir amb ell en la concepció del currículum. I valoro més les mirades càlides i rialleres que una bona i coherent concepció de l'ensenyament. I m'agrada més la tertúlia que el debat sobre el reglament de règim intern. I més desitjo compartir les febleses, angoixes, alegries i il·lusions de la feina que justificar o explicar les programacions al departament.

I penso que si tinc totes les coses primeres arribaran les segones quan facin falta. Si només tinc les segones, no només dubto d'aconseguir les primeres sinó que potser a vegades les dificulto. Per a mi la riquesa d'un col·lectiu és el fruit del benestar dels seus membres. Difícilment passa al revés. Cap sistema social o organitzatiu pot garantir la felicitat dels individus. I si els individus no busquen la felicitat (o quelcom superior), és que estan malalts.

I penso que hi ha coses que la jerarquia pot fer per fomentar aquest enfocament: confiança en la gent, marge de maniobra, suport incondicional creient que tothom fa el millor que pot, escoltar, estimular, agrair, reconèixer, suggerir, creure en les potencialitat que tots tenim i que a voltes no manifestem perquè en definitiva treballem per una institució i no per les persones.

JARDINER

Treballo en un dels vivers estatals d'un país que no és exemplar en l'explotació dels seus recursos vegetals.

Els vivers estatals són centres de producció de plantes i vegetals que es destinen a qualsevol ús.

D'allí surten les plantes alimentàries, els ornaments florals i les matèries primeres d'origen vegetals que necessita la població. Les llavors són plantades i germinen sota l'estricta seguiment dels experts que sotmeten tot el procés a un control tan estricte com innecessari. Després de la fase de germinació que les plantes superen malgrat les atencions dels jardineros, passen a la fase que s'anomena Ajardinament Secundari Obligatori (ASO, a partir d'ara). Jo estic en una d'aquestes seccions. Aquí les plantes incipients són sotmeses a controls de qualitat, regadius, adobs, trasplantaments, podes, sulfatacions i altres processos que culminen amb un peritatge. Si aquest peritatge se supera amb èxit, les plantes reben l'etiqueta de "planta" i són aptes per a la seva distribució. En cas contrari, no se'ls dona aquesta catalogació i hom les considera ja com a "fusta" o "llenya", malgrat estiguin vives. (I a vegades més vives que les "plantes")

Hi ha moltes coses de l'empresa on treballo que no em convencen. La primera és que tot el treball de producció està perfectament classificat i compartimentat en seccions autònomes completament desconnectades les unes de les altres. Sembla increïble, però així funciona. Una enorme corretja transmissora és l'única cosa que tenen en comú totes les seccions. Per damunt d'ella s'hi veuen les plantes en llurs testos circulars per les diferents seccions i sotmetre's passivament al tractament que els apliquem els experts. Per les nostres mans passen margarites, oms, nenúfars, tomaqueres, salzes, espígol, rosers, rovellons, ametllers, til·lers i altres plantes, totes barrejades i sotmeses als mateixos procediments de cura, classificades per l'únic criteri de procedir de llavors germinades la mateixa primavera.

A la porta de la secció on jo treballo hi ha un rètol: "Regadiu". No us sorprendríeu de veure tota mena d'estrís de lampista, tubs, mànegues, regadores, accessoris i aixetes. Regalima aigua per tot arreu. Al bell mig de la sala, la cinta transportadora va caminant inexorablement i damunt d'ella i per la força d'ella es mouen les plantes. Si us fixeu ara mateix en el meu company veureu que està mirant impassible el funcionament d'una mena de dutxa automàtica que deixa anar una fina pluja a intervals regulars damunt totes les plantes. No sembla massa satisfet i comparteixo el seu desencís. És evident que hi havia plantes mancades d'aigua i altres sobrereres d'humitat. A vegades comentem la necessitat de regular el regadiu en funció de les necessitats, però acabem ràpid amb una conversa com aquesta o semblant.

-Miri, jo sóc expert en aigua i tot el que sé de la relació entre plantes i aigua és que les plantes necessiten aigua. Res més. Parlem d'aigua, sisplau.

L'Àngel Cassú és un company meu que va a fons. No defuig els problemes.

-Però que no veieu que no totes les plantes tenen la mateixa necessitat d'aigua? -ens comenta a les reunions.

Sembla però que la filosofia de l'empresa és que si algú coneix l'aigua esdevé expert en regadiu. I no us penseu que no tinguem a la nostra societat experts en botànica. Fins i tot a la nostra empresa n'hi ha un.

La seva feina és mirar de salvar les plantes que no arriben al nivell que nosaltres marquem. Segurament pensareu què vull dir amb això de que no arriben a un nivell, doncs bé, nosaltres els experts en necessitats vegetals marquem un nivell de creixement mínim que exigim a totes les varietats sigui quina sigui la seva espècie i tipus. (és una fase d'ajardinament obligatori, recordeu)

Sotmetem les plantes a un clima i règim dur a fi de que s'enforteixin. La veritat és que no se'n salven gaires, però això sí, les que se salven viuen molts anys. No cal ser molt bon observador per

percebre que les plantes que millor sobreviuen al nostre sistema de jardineria són els arbres.

-És lògic - va comentar una meva companya com si expliqués una evidència. En tot el que diem i fem els experts del planter s'hi nota una admiració i una preferència indissimulada envers els arbres. Per a nosaltres els arbres són importants i les altres plantes no. Això ve de lluny, de quan els arbres donaven fusta per a tots els avenços tecnològics. Ara ja superada aquesta fase de dependència de la fusta, seguim nostàlgicament arrapats a la figura de que la planta per antonomàsia és l'arbre. I així ho fem tot a la mida dels arbres. Reguem totes les plantes com si fossin arbres. Les sotmetem a les condicions ambientals dels arbres i els criteris d'avaluació dels resultats són criteris comparatius amb arbres.

-No ens en sortirem de fer passar totes les plantes per arbres. -deia l'Àngel. -és absurd, un enciam mai serà com un arbre.

-Sí, prou que ho sabem. -responia sempre algú- I prou que ens en queixem. No entenc perquè s'entesten en fer-nos criar enciams. Tot ha començat a anar malament arrel la decisió del govern de criar tota mena de plantes. Això és absurd. Mai aconseguirem fer arbres forts d'aquests vegetals tant diversos. I això que ho intentem...! Aquest és el mal de la Reforma que ens han aplicat. En lloc d'arbres ara volen que cultivem totes les plantes.

-Sí, -va afegir un altre tècnic que es va acostar a la conversa que començava a ser acalorada.- Qui vol enciams i verdures havent-hi fruites? Qui necessita rosers i dàlies podent decorar-ho tot amb petits elements arboris?

Va arribar en Fernando al bar i ens va saludar. En Fernando treballa a la secció de poda. Està molt desanimat. Tampoc se sent estimulat amb aquesta reforma vegetal.

-I com voleu que ho estigui -digué -He dissenyat la meva podadora automàtica que talla les branques a determinada alçada, i ara que ja la tenia dissenyada, au! m'envien per la cinta tota mena de plantes. La majoria no estan a l'alçada de la meva podadora i és clar, no hi fan res a la meva secció. Les cisalles tallen inútilment per damunt les seves branques raquítiques. D'altres creixen tant que en lloc de podar-se s'escapcen. Ja no és com abans. Allò era treballar. Encara recordo aquells anys en que venien tots els arbres... vull dir les plantes iguals en alçada, espècie, tipus,... totes tan uniformes que feia goig. Allí sí que lluien els meus dots de tècnic en poda.

-Però potser no és lògic que els experts en tissors siguin els que poden, els experts en aigua els que reguen i els experts en adobs els que adoben.

-Potser sí -van dir- Ja ens agradaria, ja trobar una feina on els nostres coneixements fossin més ben valorats i pagats, però ara al menys tenim treball i l'hem de mantenir.

-A més a l'hivern tenim dos mesos de vacances -va dir algú. Tots vam riure.

L'Àngel Cassú anava llançat aquell dia. De sobte ens etzibà:

-Però la persona adequada per ensenyar a nedar no és el constructor de piscines, ni l'idoni per a triar la programació de la tele és el tècnic que te la ve a reparar, ni el fuster que ha fet les prestatgeries és qui per dir els llibres que posarem a la biblioteca. No podem deixar als militars la decisió de a qui cal fer la guerra amb l'argument de que ells són els experts. No podem permetre que siguin els científics els qui decideixen el que cal investigar, com i amb quines finalitats. No podem permetre que els metges ens diguin si hem o no d'avortar ni els arquitectes on hem de viure ni els mestres el que hem d'ensenyar!!

Tothom va mirar l'Àngel amb recel. Penso que era per la darrera frase que havia dit.